

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dvx Spiritvalis

Puente, Luis de la

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.Xiii.

Cap. VII. Varij affectus, & vtilia exercitia, quæ peccatorum & miseriarum
nostrarum cognitionem comitantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48784](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48784)

CAPVT VII.

VARIJ AFFECTVS, ET V-
tilia exercitia, quæ peccatorum &
miseriarum nostrarum cog-
nitionem comitan-
tur.

VM finis Meditationis, vñ
prædictum est, sit ingredi
animam in cellam Dei vi-
nariam, feruentium scilicet voluntatis eius affe-
ctum, ope & pretium erit
exponere, quomodo id p-
sent meditationes miseriarum nostrarum,

aut vt magis propriè loquamur, quomodo id
faciat Deus per eas; siquidem ipse est *a rex qui* a Cant. 2. 4.
intrauit in eam cellam, non solum dilectam
sponsam, sed eos etiam, qui his miserijs & dif-
ficultatibus implicantur, iuxta illud Davidis:
b ostendisti populo tuo dura, potasti nos vino. b Psal. 59. 5
punctionis: de disti metuentibus te significatio-
nem, vt fugiant à facie arcus, vt lberentur di-
lecti tu. Quid est Deum ostendere nobis *dura*,
nisi misérias nostras nobis patefacere? tum
permittendo, vt illas experiamur, & ipsa ex-
perientia agnoscamus: tum lucem coelestem
nobis communicando, qua eisdem in Medita-
tione videamus, ac sentiamus? Et quid est,

Dux Spirit. Tract. II.

M m pot a

PIRI
TE

potare nos vino compunctionis, nisi nobis communicare in hac recollectione affectus doloris, & pœnitentiæ, qui cor nostrum pungant contritione, magnoq; nostrorum peccatorum sensu? & hæc præcipua est significatio, quam nobis dat, vt fugamus arcum iræ: & seueræ ipsius resistitiæ, arcumque hostium nostrorum, quem in nos intendentes, tentationum sagittas iaculantur: ne illis succubamus. Et hoc fauore eos persequitur Dñs, qui ipsum timet: & amicos quos ipse diligit. talis enim lux, tale vinum, talis significatio, & fuga talis, salus atq; libertas, magna amicitia sunt indicia inter Deum & animam, quæ serio de eo agit, vt se cognoscat, quo suo dilecto securius vniatur.

SE D, vt magis in particulari modum intelligas, quo id fieri debeat; conijce oculos in proprium finem cognitionis tuarum miseriarum in purificationem. s. cordis tui, ab omnibus culpis & imperfectionibus eius. Propterea enim Deus illam communicat etiam perfectioribus in sua contemplatione, sicut fecit cum Isaia, cui ei manifestauit gloriam suam in medio Seraphinorum, Simul enim ei manifestauit defectum puritatis, quo laborabat, cumq; ipse conquereretur de ea, ac diceret: *Ua mihi quia vix peccatis labijs ego sum, & Regem Dominum vidi oculis meis: statim aut eum volauit vnus de Seraphin. & tulit calculum, siue prunam, quam tulerat de altari, tangensque eius labia, dixit. Ecce, tetigi hoc labia tua & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur.* Ita nobis

elisa. 6. 7.

significans, proprium esse spiritus diuini, mittere inflammatos Seraphinos, feruentes scilicet inspirationes, quæ ponant in corde nostro ardentes prunas valde feruentium affectuum, cum quibus purificemus nos à culpis omnibus nobis in meditatione patefactis. & quoniã hæc purificatio non est Seraphinorum tantum opus, sed nostri etiam ipsorum: ei est tibi attendendam in ipsa meditatione: sicut Dauid faciebat, cum dixit: *d Meditatus sum nocte cum corde* d psal. 76. 6
meo anxieq; exercitabar, & scopebam spiritum meum. quasi diceret: recipiebam me de nocte ad ea meditanda, quæ habeo intra me ipsum: meque ipsum magnis affectibus excitabam, & spiritum scopebam, ab omnibus sordibus culparum, quæ in eo erant. Et ne existimaretur hæc scopatio esse rüdis, tantumque in superficie, alia versio dicit *sarriebam vel limabam spiritum meum,* euellendo scilicet inutiles herbas affectionum inordinatarum, quæ ipsa consuetudine radices iam miserant, & *limabam* Vide Gene
braidum. limam mortificationis, vt vitiorum ferruginem imperfectionesq; euaderent, quãuis tenaciter inhaererent.
 MEDITATIO itaq; producebat affectus viæ purgatiuæ: & illi seuerè, exacteq; purificatione spiritus exequébatur. & in hoc consistit excellentia nobilissimi illius exercitij, quod examen conscientie appellamus, estq; modus quidam orandi, & meditandi circa propriam cognitionem, vt spiritus purificetur, *sarriendo limando & scopando,* ac demum accendendo eum punitis accensorum affectuum, qui ex altari, Christo.

PURI
 TE

excussi recipiuntur in altari cordis nostri, sicut inferius declarabitur.

S. I.

Qua ratione quis iudicium de seipso ferat in conspectu Dei.

I.

1 Iob. 23. 30

PRAESTANTEM huius exercitij proxim delineavit S. Iob in seipso dicens: *Quis mihi tribuat, ut cognoscam & veniam Deum, & veniam usque ad solium eiusdem coram eo iudicium, & os meum respondeat in increpationibus, ut sciam verba, quae mihi respondeat: & intelligam, quid loquatur mihi.* Planum est, Iob hic non esse locutum de iudicio nouissimo, quod fit in morte: hoc enim temeretur potius, quam desideretur. locutus itaque est de iudicio, quod fit in hac vita; ut euadant illud, quod fiet in eius fine, aut in futura. Non enim est delinquentium, cum non erunt, iudicem esse misericordem; legesque & poenas agnoscetes & confitentes culpas suas esse lenes ac pias: accedere per seipos ad ipsum tribunal, priusquam ab alijs accusentur; sperantes, hac via, se aliquo modo sui delicti veniam impetraturos. Et quamuis hoc in humano tribunali saepe deficiat, nunquam deficit in diuino, in quo infallibiliter obtinebis tuorum peccatorum veniam, si te humiliter huic tribunalii praesentaueris, ut in eo iudicaris. Nam ait Apostolus *si nosmetipsos ante iudicemus,*

1. Cor. 11. 31

non utique iudicaremur & idem Iob: *c iudica-*
re coram Deo. & expecta eum, scilicet confi-
 dentem, quando venerit ad iudicandum. eò e-
 nim securus (ait S. Gregorius) expectat quis-
 que aduentum Dei ad iudicium, quò maiori
 cura examinat quotidie vitam suam: vt cùm
 venerit, iam iudicatum inueniat. Iudicabo
 (inquit S. Bernardus) mea opera, mala & bona;
 & scrutabor vias meas, vt cùm venerit Domi-
 nus *scrutari Ierusalem in lucernis*, nihil inue-
 niat, quod non ego scrutatus fuerim ac iudi-
 cauerim. Scriptum est enim *non iudicabit bis*
in idipsum: condemnans scilicet postea eum,
 qui se hic condemnauerat, & pro peccatis suis
 iustificauerat: quin magna potius fiducia dicere
 poterit cum Davide: *efeci iudicium & iusti-*
tiam, non tradas me calumniantibus me.

Hæc igitur firma fide magnum concipies
 desiderium, sicut Iob, tuum iudicem cogno-
 scendi, cognoscendi inquam eius bonitatem,
 & misericordiam, liberalitatem, & benigni-
 tatem, in recipiendis peccatoribus, cum visce-
 ribus paternis. Hæc enim Dei cognitio ani-
 mabit te in hoc examine, ne animo dei jciaris,
 etiamsi multas inuenias miseras; animabit
 quoque ad eisdem Domini præsentiam qua-
 rendam, locumque in quo ipse habet tribu-
 nal suum, hoc est in ipsomet corde tuo. Ibi
 poteris illum intueri millibus Angelorum
 circumstantum, sicut eum vidit Daniel; aut Seraphi-
 nus, sicut vidit Isaias: & humillimè feruen-
 terque illi supplica, vt conscientia tua angu-

e Iob. 35. 14.

Lib. 25. Mor.
c. 5.

S. Bernard.
Serm. 55. in
Cant. & ser.
4. de adu. t.

d Nah. 1. 9
iuxta LXX.

e Pl. 118. 121

2.

PIRI-
TE

los omnes illustret lucernis illis, quas adhibe-
 bit, quando veniet, ad iudicandam Ierusa-
 lem: ut lumen earum tum intellectum il-
 lustret, tum voluntatem ita inflammet, ut
 nullum te effugiat peccatum, quod non cha-
 ritas urat & consumat. Huiusmodi peni-
 tiones, efficacissimæ esse solent ad propriam co-
 gnitionem impetrandam. Nam (ut sanctus
 Gregorius ait) *sepe melius scrutamur conscien-
 tiam nostram orando, quam inquirendo: et
 enim anima in altum, cum spiritu compo-
 sitionis plus penetrat, quod in se habet, vni-
 teg: è de eo iudicet.*

Lib. 1. Mor.
c. 17.

3.

Greg. 25. l.
Mor. c. 5.

Aug. apud
Tho. lect
7 in 1. Cor. 11.

FORMA huius iudicij hæc erit summa-
 tim & compendio, ut cum ingressus fueris
 aulam tui cordis, cogitatio tua primum accu-
 set delicta, quæ admisisisti; tua conscientia
 stis sit, affermet que ita esse: ratio officium
 stat iudicis, ad pœnam te damnando, quæ pro-
 pterea es pro meritis; Timor sit tibi tanquam
 compedes, quæ te supplicio subijciant; dolor
 sit carnifex, qui cor tuum cruciet, & com-
 rat; lachrymæ sint pro sanguine; & pro
 posita efficacia satisfaciendi sint pro excu-
 satione, donec veniat tempus illam præsta-
 di.

Hic peractis, offer tuam sententiam ante
 tribunal Domini, qui præsens adest, allega-
 rationes & titulos quos habes, ut tibi parati-
 mundet te ac sanctificet; Ipse enim dixit: *na-
 du: me in memoriam, & iudicemur simul. na-
 ra si quid habes, ut iustificeris. Sed quid ego po-*

1. Cor. 4. 26.

DUX S
P. DE PON

tero pro me afferre, Deus meus, vt tuo conspectu iustificer? nolo excusationes prætere, vt culpam imminuam; sed multas rationes afferre, ad eam exaggerandam: est enim multo maior, quam mea mens assequatur. Verum quo maior est mea miseria, eò eminebit magis tua misericordia, eidem subueniendo: *propter gloriam nominis tui Domine propitiaberis peccatis meis, quæ plurima sunt, valdeque graua. Tu mihi dicis, Domine: narra, si quid habes vt iustificeris. plurima certè habeo, quæ ad hoc possum allegare: non tamen ex parte mea, sed ex parte filij tui. Allega itaque eius incarnationem, natiuitatem, vitam passionem, ac mortem, totum sanguinis eius pretium: sufficientes hæ sunt rationes, vt ego iustificer, & tu permouearis, ad me liberum pronunciandum in tuo iudicio, remunerans in peccatore pœnitentem, innocentis filij seruitiam; acceptans pœnam, quam luit filius, pro ea, quam meritus erat seruus.*

g Psal. 24. 11.

Si hoc spiritu te reprehenderis, animamque tuam; h repleberis increpationibus, licebit tibi, cum Iob, dicere: i si vias meas in conspectu eius arguam, ipse erit saluator meus: loquetur enim ad cor tuum verba salutis, remittendo tibi tuas culpas, & eripiendo te à tuis miserijs.

h Iob. 33. 4.
i cap. 33. 11.PIRI
TE

§. 2.

*Ratio spiritualiter confitendi in con-
spectu Dei.*

HINC deduci potest utilis quidam mo-
dus faciendi sub ipsa oratione, spiri-
tualem quandam peccatorum notitiam
confessionem, quæ vicem suppleat sacramen-
tis, quæ id modum de comunione spirituali dis-
ci solet, faciendo quod dixit David: *Confitebor
aduersum me iniustitiam meam Domino. Et tu remisisti impietatem peccati me-
i.* Nam (ut ait sanctus Augustinus) *etiam
vindicta diuina, vos confessio praecipue im-
mani.*

1.

CONSTITVTVS itaque in praesentia ho-
ius Domini, *statuo tibi* (ut ait Ierem.) & con-
fiscende *speculam, pone tibi amaritudines tuas
coram te.* & quæ hæc est specula, nisi profun-
da tui ipsius cognitio, coniuncta cognitione
altissimi Dei tui, in cuius conspectu es constitu-
tus? & quæ illæ sunt amaritudines, nisi cul-
pæ & miseriae tuæ, quas constituere debes cor-
am tuis oculis & Dei, *cre cogitando* sicut
Rex Ezechias, *omnes annos tuos in amaritudine
ne animæ tuæ,* easque confitendo, sicut Da-
niel, cum pudore & *confusione faceret* tuam
nulla prætermissa cogitatione verbo, aut
perere, quod non manifestes, atque si sacerdos
confitereris: non, quod Deus illa sciat, quæ et-
iam te tacente, omnia nouit: sed quod tu enu-
beras

a. sal. 37. 5.

Apud G. of.
1. Cor. 11.

b. Iere. 31. 21.

c. isa. 38. 15.

d. Dan. 9. 7.

elcas ea exprimendo: addeque (uxta mo-
 dum Ecclesie in generali confessione) ter: *in ca-
 culpa, mea culpa, mea maxima culpa*: quæ si di-
 catur, non conijcio culpam in dæmonem, qui
 me tentauit: neque in carnem, quæ me impulit;
 neque in occasionem externam, quæ occurrit;
 neque in defectum auxiliij cœlestis: sed in solâ
 meam voluntatem, quæ acquieuit, & voluit: e-
 go enim culpa mea consensi in malam cogita-
 tionem; & culpa mea protuli malum verbum;
 & maiori culpa mea malum opus commisi,
 & statim subiunges: plura esse peccata, quæ non
 inuenisti, & accutabis te de ipsa radice & cau-
 sa, cur illa sint tibi occulta: quæ sunt tres, ig-
 norantia videlicet, obliuioque eorum, quæ te-
 neris scire & meminisse, illusio ac deceptio
 dæmonis, proprijque iudicij, quod cooperit vi-
 tium pallio virtutis; & desidia incuriaque tui
 profectus. eò quod paui faciens culpas, quæ tibi
 videntur, quas tamen cœs Deus optime no-
 uit, & *conditas habet in thesauris memoriae* Deut. 32. 3.
 suæ, quas tempore suo patefaciet. Quamobrẽ
 dixit Apost. *et si nihil mihi conscius sum, sed non* 1. Cor. 4. 4
in hoc iustificatus sum: qui quia iudicat me, Do-
minus est, qui facile inueniet culpas, quas ego
 non assequor. O Index iustissime, & sapien-
 tissime, coram te propono non solùm meas cul-
 pas, quas ego inueni & agnosco; sed illas etiã,
 quas me non agnoscente, tu nosti: quas si & ego
 noscerem, etiam confiterer. dimitte vtrasque
 vt mundus sim in oculis tuis, quamuis sim vi-
 lissimus in meis.

SPIRITUS
 SANCTUS

2.

g Pſal. 50. 6.
h Luc 15. 21.

POSTHAEC excitandus est affectus perfectæ contritionis ac doloris de ipsis peccatis & hoc est vinum compunctionis, quod in celesti cella hauritur. qui affectus excellentissimè exprimitur verbis illis Davidis: *Tibi soli peccaui, & malum coram te feci.* quod fere est idem cum eo, quod dixit filius prodigus: *hater peccaui in cœlum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus.* qui enim dicit, se peccasse contra Deo, aut *in cœlum*, manifestè ostendit, se non tanti facere propira incommoda, aut humanos, terrenosue respectus; nec moveri tormentibus inferni, aut aliarum pœnarum, aut incommodorū temporalium; nec, quod ipsum peccatum fuerit contra honorem suum aut facultates, aut contra inanes suos fines, aut contra alios homines, quibus cupiebat placere. sed quod esset contra Deum, & solum Deum. Nam respectu huius motiui, nihil curat reliqua. Incipe itaque considerare; & expendere, contra quem peccaueris; & inuenies innumera grauissimi doloris motiua, propter quod peccaueris. Peccaui, dices, contra Deum trinum & vnum; contra patrem æternum, qui me de nihilo creauit; contra Dei filium, qui suo me sanguine redemit; contra Spiritum sanctissimam Trinitatem, quæ suam mihi delicti imaginem, & in suum habitaculum elegit; peccaui contra infinitam eius bonitatem, quæ se impendit ad mihi benefaciendum; contra eius charitatē, quæ me gratis dilexit; contra misericordiam

DUX S
P. DE PON

etiam quæ ex gratia mihi peccata remisit; contra
 omnipotentiam, quæ me iuuat in omnibus, quæ
 facio; & contra eius omnes perfectiones pec-
 caui, eas conculcando, vt propriam meam se-
 querer voluntatem: peccaui etiam contra De-
 um, qui est meus pater, meus magister, meus pa-
 stor, rex meus protector meus, & benefactor
 infinitus: & contra beneficia, quæ summo
 amore mihi contulit: & hoc nomine peccaui in
 cœlum, quod me illuminat; in terram, quæ me
 sustentat; in reliquas creaturas, quæ mihi mi-
 nistrant; in Angelos, qui me custodiunt; in ani-
 mam meam & corpus meum, quæ sunt factura
 mei creatoris. Peccaui item in lumen ipsius ra-
 tionis & fidei, quas conculcaui; contra gratiã
 Dei, quam destruxi; contra dona Spiritus S. quæ
 abieci; contra virtutes, quas aboleui aut obfus-
 caui; sed in his omnibus tibi soli Deo meo pec-
 caui: creaturarum enim iniuriæ redundant in
 iniuriã Creatoris; iniuria autem Creatoris adeo
 est infinita vt iniuria creaturæ censeatur, quasi
 non fuerit. Sed attēde te nõ solū in Deū peccas-
 se, sed et corā Deo, & ipso aspiciente, te verò in-
 finitam eius maiestatem contemnite; non in
 eius absentia, sed in ipsa eius præsentia.
 peccaui coram diuina eius sapientia, quæ me
 aspiciebat; coram eius infinita Charitate,
 quæ mihi indulgebat; coram summa libera-
 litate, quæ me ditabat; & coram ipsa omni-
 potentia, quæ me adiuuabat. O cæce, cur non attē-
 disti contra quem, & in cuius præsentia pec-
 cares? ò Deus æterne, iam non sum dignus
 vocari

SPIRITUS
 S.

vocari filius tuus, non sum dignus nomine hominis; nec ipso esse, quod habeo. Si quidem ipsum offendi, qui mihi illud dedit: erat que-
 rissimum, ut illud auferret, antequam illud offenderem. mallem non esse, quam te offendisse; & potius vniuersi mundi, omniumque creaturarum iacturam facere vellem, quam te vel vnico peccato amplius offendere. *Parce Domine, dimitte quod feci contra te, & corra te; ut eluceat infinita bonitas & tua misericordia, condonando tantam iniuriam, meque à tanta miseria liberando.*

Hac ratione licebit multiplicare innumeros doloris affectus, discurrendo per diuinas peccatas, earum perfectiones, officia, dona; & per omnia beneficia, quæ in te contulit, & in omnes creaturas; dolendo de iniuria, quæ in horum singulis includitur.

S. 3.

*De variis affectibus, sanctoque sui-
 ipsius odio.*

EX HOC dolore & tristitia secundum Deum, varij alij affectus oriuntur, quos Apostol. vocat *solicitudinem, defensionem, indignationem, timorem, desiderium, ambitionem, & vindictam: Solicitudo est in adhibendis medijs, quo ad possibile sit, ad assecutendam veniam peccatorum, cum proposito sacramentalis confessionis suo tempore instituendæ; Defensio, non qua tuam culpam, sed*

2. Cor. 7. 11

qua per honorem defendas, eius scilicet cau-
 sam iustam pronuntiando; *Indignatio*, non
 contra alios, sed contra teipsum, ob iniuriam
 Creatori tuo à te illatam; *Timor* relabendi in
 easdem culpas; *Desiderium* proficiendi in o-
 mnibus virtutibus; *Aemulatio*, vt alios in e-
 isdem virtutibus excellat; *Vindicta*, quam sa-
 tis de teipso, eo quod peccaueris: satis facien-
 do pro culpa; castigando eius autores, propri-
 um scilicet voluntatem, appetitum, sensus, &
 carnem: iuxta illud Dauidis: *in matutino*
interficebam omnes peccatores terræ, vt disper- b Psal. 100. 8
derem de ciuitate Domini omnes operantes ini-
quitate. quasi diceret: in primo ortu diei,
 & statim atque illucescit mihi lux propriæ co-
 gnitionis, firmiter & efficaciter statuo, interfi-
 cere ac destruere, ex terra animæ meæ, omne
 peccatum & iniquitatem: Quod propositum
 meum adeo est virile & efficax, vt reipsa factū
 putem, quod propono: nullum scilicet pec-
 catum permittere vt in me viuat. Et sicut qui
 habitâtes in aliqua ciuitate interficiūt gladio,
 non eo sunt contenti, quod eos interfecerint:
 sed interfectorum corpora eijciunt è ciuitate,
 ne suo foetore illam inficiant: Sic ego non sum
 contentus, quod ipsa peccata interficiam, per
 dolorem & contritionem; sed etiam pergo do-
 nec destruiam & expellam ex anima mea, ma-
 los habitus, vitiosas consuetudines, omnesque
 earum reliquias: ne me inficiant, & ad noua
 peccata prouocent. Totum enim hoc ample-
 ctur perfectum e *vinum compunctionis*, quo e Psal. 59. 5.

Deus

PIRI-
TE

Deus nos potat, vt plenè purificemur. Nam
 cut materialis vini duplex est vsus: alter pri-
 cipalis, vt scilicet hauriatur & in stomachum
 traiciatur: Alter ad lauandum, & confortan-
 dum, siue ad curanda vulnera exterius; ad eum
 modum, quo prius ille d *Samaritanus* ea cura-
 uit, *adhibendo simul, vinum & oleum*: In
 vinum hoc compunctionis præcipue penetra-
 animæ interiora, affectibus & propositis fer-
 uentibus & efficacibus; producit vero exte-
 rius admirandos quosque effectus, satisfactio-
 nis & pænitiæ, ad e *sanandum* & confortan-
 dum *totum hominem*, interiorem & exteriorem
 in suis operibus.

d Luc. 10. 34.

e Ios. 7. 21.

SE D omnes isti actus originem ducunt
 vno, qui est valdè perfectus, Sancto scilicet
 sui ipsius. Nam sicut perfecta Dei cognitio, nos
 in cellam pretiosorum vinorum introdu-
 cit, inebriat præcipue amore diuino, in quo
 tanquam in origine reliqui affectus continen-
 tur, ad quos felix hæc nostri ipsorum cognitio
 impellit. Ita etiam, quando propria cognitio
 in cælestem hanc cellam nos introducit, in-
 ebriat sancto odio nostri ipsorum: ex quo reliqui
 affectus oriuntur, qui ex hac luce procedunt. Et
 iure optimo statim atq; peccatorè te agnos-
 debes te odio habere, quatenus es auctor pecca-
 ti; tuãq; voluntatem detestari, vt quæ suo con-
 sensu illud admisit; tuãq; sensuãtate, quæ
 sua cupiditate ad illud admittendũ induxit. Et
 sensus tuos, qui portas aperuerint, per quas
 rationes aditũ inuenerunt; carnẽ deniq; tuã, quæ
 suis di-

uis delicijs illas fouit & aluit; Et præteritam
 vitam malè actam; desidiosam præsentem; &
 quicquid in te est, quod te possit in posterum di-
 turbare. Quid est autem, odio te habere, nisi te,
 ut hostem tuum tractare; teneriq; interno cor-
 dis desiderio interficiendi & mortificandi in te,
 quicquid est Deo contrarium; & concipere ef-
 ficacissimum propositum abnegandi teipsum in
 omnibus quæ tua volûtas inordinatè voluerit,
 concupiuerit sensualitas, caroq; ipsa cû suis sê-
 sibus, appetiuerit. Sed hic modus & ratio odij, po-
 tius est amor valdè intensus: non solum Dei cu-
 jus causa ea facis; sed etiã tui ipsius: nunquam.n.
 tantum te amas, atq; quando te ita odisti. Ama-
 re, n. est velle alteri benè: quando autem maius
 bona vis tibi, quam cum in specie tibi vis ma-
 le. Siquidè, vt ipse Saluator dixit: *f qui sic odit* Ioan. 12. 25.
animam suam in hoc mundo: in vitam æternam
castodiet eam Si mactas propriam tuam volun-
 tatem, viuet in te diuina: Nam *g vi a tua in volu-* g Psal. 29. 6.
tate eius. h *si carnem tuam crucifixeris cum vi-* h Galat. 5. 4
uis & concupiscentiis eius, viuet in te Christus
 cum suis virtutibus & gratijs. *O i fortis vt mors* i Cant. 1. 6.
electio, quæ diligendo occidis, & occidendo di-
 ligis; & in hoc magnam tuam fortitudinem ma-
 nifestas, odiendo & mactando in te quicquid ei
 displicet, quem diligis: vt vehementius illum a-
 mes. O deus æterne, nouerim ego me, vt ode-
 rim; oderim verò me, vt te diligam; diligã te, vt
 me odio prosequar, eo gradu, quo tu vis: vt sum-
 mum bonum impetrem, quod mihi
 promitteis.

PUR-
TE

S. 4.

De quodam alio modo nostra opera
examinandi.

I.

LEVANDI fastidij causa per aliquam
rietatem ponam hic aliam praxin ad
priam cognitionem assequendam in
minatione operum nostrorum, ex moralibus
licet sensu, quem S. Gregorius posuit circa
qua diuina scriptura refert de Gedeone, qui
cum exuteret atque ouigaret frumentum in
culari, ut munda secum acciperet, & fugerit
Madian hostem suum apparuit ei Angelus
domini, & consolatus est eum; qui cum hadum
cessisset, ut sacrificium offerret, iussit Angelus
re carnes & azymos panes. & ponere supra
tram, & ius de super fundere. cumque Angelus
Domini extendisset summitatem virga, quam
nebat in manu & tetigisset carnes & panes
mos, ascendit ignis de petra, & carnes azymos
panes consumpsit. in hac iucunda Historia
neatum perspicies quendam modum, tua
cognoscendi & examinandi. cuius finis docet
esse, fugere furorem Madiam, qui est
ut si b accesserit te, ut sciretur tua, nihil
niat quod sit eius, ex quo possit te accusare
damnare.

Iob. 14. 30

AD ID autem faciendum, recipies te ad
cum aliquem secretum, & ab omni strepitu
peditum: quamuis nullus aptior sit & collu
or ipso torculari passionis Christi, colloca
te in Sp

in Spiritu prope crucem; & in conspectu
Christi crucifixi, cuiq; causa cruciati: attendē-
do, quo pacto dura illa crux, trahis instar *tor-*
cularis compresserit diuinitum illum botrum, *isa. 63. 3.*
expresseritque sanguinem ex venis eius corpo-
ris, in pœnam tuorum peccatorum, vt eo exem-
plote ad eorum pœnitentiam induceret. Cur
enim non studēs tu animam tuam à vitijs pu-
rificare, si mortem aspicias, quam tuus Salua-
tor sustinuit, vt ab eis te liberaret? & cur non
castiges tu carnem tuam ob eius excessus, si vi-
des carnem Christi à trabe illa crucis fuisse op-
pressam, quò te ab eis eriperet? Et siquidem ille
crudelissimis cruciatibus sanguinem ex suis ve-
nis emittere voluit: quid magnum, si tu pecca-
torum tuorum sanguinem à te separes, lauando
illa precioso illo sanguine, quem Christus, vt
ea curaret, effudit?

INGREDERE itaq; torcular illud, & exa-
minare incipe omnes cogitationes, & deside-
ria; verba; & opera, quæ fecisti: sicut qui excutit
& purgat triticum secernit granum à palea, &
reus: abiecta que palea, mundum granum reti-
net: sic tibi curandum est, omnia tua opera cog-
noscere, & preciosum à vili, granumque virtu-
tum à palea vitiorum; & nœuis tuarum imper-
fectionum separare: cumq; id cognitione tan-
tum feceris, perge etiam, vt separes affectu, de-
stantando mala opera; & dolendo, quod ea ad-
miseris, addito efficaci proposito ad ea non re-
deundi sed excutiendo illa à te tanquam palea.
quæ ad aliud non valet, quam vt ignem alat in-

PURI-
TE

ferri aut purgatorij. Quod si bona aliqua inuenieris, retinenda sunt tibi, & approbanda gloriaque Deo reddenda, quod talia grana tibi tibi dederit ad tuam sustentationem: & maiorem animum concipies progrediendi semper in eius seruitio. Quod si feceris magno spiritu ueniet tibi (vt ait S. Gregorius) Angelus de celo, vt te comiterur, & consoletur, sicut Gedeonem. Angeli .n. accedunt inuisibiliter & Dominus Angelorum ad eos iuandos, qui serio de sui cognitione & vitæ emendatione agunt dirigendo eos in hac exercitatione, vt maiori fructu in ea pergant.

4. HINC fit, vt ijdem diuina inspiratione hoc eodem examine serio agant de sacrificiis Deo appetitionibus & perturbationibus carnis, per *hadum* significatis; & omnibus desiderijs & cogitationibus rerum delectabilium huius vitæ, per *ius*, in quo coquitur *hadus*, significatis: si .n. serio agnosceas ac detestaris multitudine tuarum culparum, statim adijcies animum, ad cognoscendas ac detestandas earum occasiones & radices: nihil permittendo in te viuere, quod te prouocet ad reciduum. Ita vt materia propriæ cognitionis, & huius examinis non sit ipsum opus malum, sed eius quoque radix, & origo tam interior, quam occasio exterior: vt offeratur Deo perfectissimum quoddam ex omnibus holocaustum.

5. SED quo igne holocaustum hoc est offerendum? non alio quam amoris Dei, igneque feruentium affectuum, qui prodeunt ex petra, quæ est Chr-

est Christus Dominus noster. Nam, exami-
ne tuo peracto, conceptisq; desiderijs & firmo
propósito, id totum ponendum est super hanc
vivam petram, innitendo potius virtuti eius &
gratiæ, quam tuæ industriæ ac diligentia. Virgâ
quoque meditationis & considerationis, à di-
vina omnipotentia præventæ, quæ tecum est,
vt te adiuuet, tangēda est petra prædicta, con-
siderando plurima, quæ ipse pro te tulit, & pas-
sus est: dicens, vt ipse dixit *faciem suam, vt pec-*
tram durissimam, quo ictus sustineret crudeliū
hostium. Ex his considerationibus pro-
cedunt, in virtute huius petrae affectus amoris
& doloris adeo accensi, vt omnino exurant
& consumant totum sacrificium, quo tuus Spi-
ritus, & caro, omnesque tuæ potentia maneat
totaliter sacrificata & oblata seruitio tui Cre-
atoris.

d Isa. 50. 7.

Quid verò dicemus de animi illa fortitu-
dine, quam recipit Spiritus ex hoc modo exa-
minis, ad resistendum dæmonibus & omnia vi-
tia in posterum vincenda? Videtur enim tunc
dicere illi Deus, quod Angelus Gedeoni: *vade*
in hac fortitudine tua, & liberabis Israel de ma-
nu Madiam. quasi diceret: ante fugiebas Madiã
cum timore: nunc aggredieris illum cum forti-
tudine; antea contentus eras, si te liberares à ty-
rannide Dæmonis & peccati; nunc spiritum &
animum tibi dabo, vt alios quoque iuves, & li-
berentur. nam qui ad eum fortem se ostendit cir-
ca sui cognitionem, & huiusmodi holocausti
oblatione, dignus est, qd res maiores diuini ser-

PUR-
TE

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

e Iud. 6. 32.

Gloss. inter
line. 3. 16
dorus & Ly
24.

uitij eleuetur. In cuius testimonium mutatum
fuit nomen c *Gedeonis* in nomen *Ierobaal*. Ge-
deon enim significat circumuitem in vtero
Ierobaal autem, idem est quod fortis contra
dolum Baal. Nam qui prius tanquam infans
midus erat, aut intra seipsum inclusus pro
tantum profectui attendens, prodit iam cum
magna animi fortitudine, ac destruendum De-
monem, & peccatum, in se & vniuerso mundo.
O Saluator dulcissime, qui postquam inclusus
fuiti in vtero Virginis Sanctissimæ, existi
magna fortitudine ad destruendum peccatum
& spoliandum infernum: doce quælo, me
ligere in tua præsentia; taleq; examen me
actionum instituerè, vt ingens amoris ignis
cendatur, quo perfectum omnium eorum
caustum tibi offeram.

§. 5.

De frequentia harum examinationum.

VT AD tantam perfectionem, qualem
proposuimus, perueniatur, necesse est
magno spiritu frequenter excessum
propriæ cognitionis exercitium, quod esse de-
bet tanquam panis quotidianus, de quo singulis
diebus aliquid sumas; inferendæ tamen sume
liquæ meditationes et ipsius diuinitatis: Non
in omnib. occasionem inuenies ac fundamentum
ad id instituendum. Propterea. n. dixit S. Ioba
cum oculus meus vidit te, ipse me reprehensio
ago panitentiam in fauilla & cinere: agnoscebo
nihilum

a Iob 42. 5.

nilū suū & miserā. Et eā ob causam est coli. iū
salutare, vt collecta oratione inchoetur ab ali-
quo breui exercitio propriæ cognitionis, exa-
minatis scilicet admittis defectibus in illa die,
aut nocte præcedente: & humiliando te, ac de
eisdem coram Deo accusando: Sicut insinua-
uit Ieremias, cum dixit: *b Scrutemur vias no-*
stras, & leuemus corda nostra cum manibus ad
Dominum in caelos. quasi diceret: prius scrute-
mur & culpas nostras desicemus, vt in contē-
platione liceat affectus nostros puros ad Deum
eleuare; & Sapiens dixit: *c Iustus prior est accu-*
sator sui.

1.

b Thre. 1. 40

c Prou. 18. 17.

2.

PRAETEREA vtile valde est, quadrantem
partem temporis in hoc exercitio singulis no-
ctibus, antequam incumbatur, consumere: stu-
dendo scilicet cognoscere, qualis illa die fue-
ris, & qualia tua opera omnia in memoriam re-
uocando, nullo prætermissio: & exigendo, vt
ait S. Chrysostomus, à te ipso rationem, sicut
à famulis tuis exigere consueuisti ad finem diei,
petendo librum Dati & Accepti. Ita inquam,
tu quoq. librum habere debes rationum, tuam
scilicet memoriam & conscientiam, in quo sin-
gulis noctibus legas beneficia, quæ à Deo ac-
ceperis in illa die: & operum expensas, quæ fe-
ceris, bene examinando, quid mali in eis fuerit:
teque accusando, quæ acceptis beneficijs male
responderis: tantoque feruore culpas tuas lu-
gendo, vt rationes feliciter expediantur. Mo-
dus hoc examen instituendi positus fuit Med.
17. partis primæ.

Homilia id
Psal. 1. Ira-
scimini. &c.
& hom. 1. in
psal. 50.

PRI-
TE

Nn 3

QVOD

Ad frat. de
monte Dei
col. 12.

Lib. 19. Mor.
c. 16. & lib.
18. c. 5.

4.
In regula
Saluatoris.

Lib. 5. e. 1. in
manu script.

cap. 4.

Ser. 10. & 11.

QVOD si tamen multum proficere cupas in propria cognitione, frequentius adhuc, scilicet aut ter in die hoc examen institues; sicut monuit Sanctus Bernardus, videlicet antequam incumbas, & ante prandium, & mane circa ea, quæ in nocte tibi euenerunt. Similiter qui bis terue horologii pondera trahit, ut à continuo motu non sistat. nam, si te bene cognoscas, inuenies; quod sicut pondera horologii dum mouent horologium descendunt ad terram ita ut ait S. Gregorius, continuo bonorum operum exercitio sensim vis tepidior, & pondera affectionum inclinas ad res terrenas. Quòd si necesse est, frequenter scrutari vitam tuam, & attrahere pondera ac desideria tua ad res celestes.

QVOD si maiorem perfectionem desideras, amplectere consilium, quod Christus Dominus noster dedit S. Brigittæ in quadam reuelatione dicens, ut singulis horis diei examen institueret suæ conscientiæ, quod exactissime seruabat Beatus Pater noster Ignatius: ita ut non liceret aliqua hora illud facere ob necessariam aliam occupationem, statim atque ab illa se expediebat sese examinaret: & cum nocte excitabatur, idem breuiter faciebat. Hoc idem suadebat Abbas Pastor, (ut refert Sanctus Ioannes Climachus) dicens proprium esse feruentium negotiatorum in tabernaculis liqua notare singulis horis, quid in eis esset factum: & Sanctus Dorotheus addit: *singulis horis, & per qualibet temporum momenta examina*

tamen operum nostrorum esse instituum:
 tanta scilicet frequentia, vt statim repares cul-
 pam tuam eiusque obliuionem: teque im-
 pium semper tibi presentem habeas, vt bene
 quis agnoscas. Propterea siquidem de d Lu-
 do dicitur, quod *septies cadat in die, & re-*
urgat. Non itaque expectat noctem, vt re-
 surgat; sed statim atque ceciderit nec absque
 causa dicitur (vt Sanctus Bernardus notat)
 quod cadat non de nocte, sicut cadunt improbi
 non agnoscentes suum lapsum, sed *in die* & in
 lumine, aduertentes statim suam miseriam, &
 de eius remedio solliciti. Et hoc, ait Sanctus
 Basilius, voluisse Dauidem, cum dixit: *ei-*
us matutino interficiebam omnes peccatores: Nam
 lucem atque lucem habuit, qua in anima sua
 peccatum aliquod deprehenderet, pœnitentiã
 illud iugulabat, iuxta consilium Apostoli, di-
 cētis: *sol non occidat super iracundiam ve-*
stram; nec vel ad momentum patiamini, hoste
 vestrum superuivere, qui domum vestram
 inuasit. Nec existimes, inanem esse laborem, to-
 ties in hac examinatione occupari. inuenies e-
 nim, verissimum esse quod Sanctus Bernardus
 de se dixit: *quo diligentius me ipsum examino,*
eo plures defectus in conscientia mea angulis re-
perio. hoc enim feruore lux crescit, quæ mihi
 manifestat, quod antea non videbam: quan-
 do autem culpa valde sentitur, ipsemet sensus
 oculos aperit, ad eam melius cognoscendam ac
 deprehendendos malos ramos, qui ab ea pro-
 cedunt.

d Prou. 24.
 16.
 serm. 57. in
 Cant.
 e in psal. 100
 Eph. 4. 26.
 In Med. c. 12.
 & c. 5.
 Ex S Grego.
 lib. 6. Mor.
 c. 13.

PIRI-
 TE

5.

HINC est, quod alij feruentiores non solum singulis horis, quid egerint examinant; sed in singulis actionibus suis, præcipue quæ alicui sunt momenti examinant num aliquis defectus interuenerit. Sicut murarij non differunt regulam siue amussim suam adhibere ad finem cuius nec post vnâ horam; sed cum primum laterem vel magnum quempiam lapidem collocarunt, adhibita amussi experiuntur num rectè sit collocatus, & in loco suo; & si qua defectum aduertunt mox rectificant: Sic deoret in hoc Spirituali bonorum operum ædificatio statim illa regulare, & videre num sint conformia primæ omnium regulæ, quæ est diuina voluntas: ut, quod inuenitur curuum, rectificetur, & statuatur à simili curuitate in posterum abstinere.

O DEVS æterne, qui in ipsa mundi creatione super singula tua opera reflexionem faciens, tanquam bona approbas, cum ad hoc ut illa bona essent, sufficeret, quod essent tua; doce me cognoscere & examinare mea, quibus ferè semper aliqua mala miscentur, ut meam in eis miseriam agnoscam; & ita reparem, ut *g cum tempus acceperis, ut iudices iusticias, inuenias iam iudicatas & purificatas, earumque præmium reddas.* Amen.

g Psal. 74.3.

PROPTER ea, quæ hæcenus diximus, accipias occasionem in eorum extremum intendendi, qui totam vitam consumunt in Meditationibus pœnalibus suorum peccatorum & miseriarum.

DUX SI
T. TEL. PON

miseriarum, nondantes locum luci diuinarum
miseri cordiarum, quos sanctus Bernardus
reprehendit, monens, vt interdum auerentes
oculos à suis culpis se in diuinis laudibus &
gratiarum actione exerçant, cum ipse Deus
dulci hoc h *laudum* suarum freno *infrenare*
nos velit, *ne intereamus*.

Serm. xi. in
Dant.

h Isa. 48. 9.

ET QUAMVIS deberemus semper
lapsus nostros deslere, id tamen (vt monet
Cassianus) non debet fieri semper euoluen-
do foetidam vitæ nostræ præteritæ cloacam:
ne exhalans ex ea foetor, nos inficiat : sed ob
alios excelsiores & nobiliores respectus, qui
dolorem afferunt sine huiusmodi animi de-
fectione; & tristitiam cum lætitia coniun-
ctam, ob fiduciam, quæ illam comitatur;
& considerationem bonorum, quæ
DEVS nobis contulit. De qui-
bus proximo capite
agetur.

Col. 20. 8. 9.
& 10.

PIRI-
TE

